

A JAVÍTÓINTÉZETI NEVELÉS KOMPLEXITÁSA A KRIMINÁLPEDAGÓGIA TÜKRÉBEN

Szerző:

Molnár Fanni
Debreceni Egyetem

Szerző e-mail címe:
molnarfannii97@gmail.com

Lektorok:

Mező Ferenc (PhD)
Eszterházy Károly Egyetem

Mező Katalin (PhD)
Debreceni Egyetem

és további két anonim lektor...

Absztrakt

E tanulmány a javítóintézeti nevelés (jeleneteit, oktatóit) vizsgálja a kriminálpedagógia tükrében. Ebben a cikkben egy folyamat közbeni kvalitatív kutatás is bemutatásra kerül, amely a javítóintézeti nevelés oktatási folyamatát vizsgálja. A tanulmány tartalmazza a kutatás kriminálpedagógiai alapjait.

Kulcsszavak: javítóintézet, kriminálpedagógia, nevelés, szociálpedagógia

Diszciplína: pedagógia

Abstract

COMPLEX EDUCATION IN REFORMATORY IN LIGHT OF CRIMINAL PEDAGOGY

This study investigates reformatory education (its scenes, educators) in light of criminal pedagogy. In this article, in-process qualitative research is also shown that investigates the process of education of reformatory. This article contains the criminal pedagogy underlies of the research.

Keywords: reformatory, criminal pedagogy, education, social pedagogy

Discipline: pedagogy

Molnár Fanni (2021): A javítóintézeti nevelés komplexitása a kriminálpedagógia tükrében. <i>OxIPO folyóirat</i> , 2021/2. szám, 65–75. DOI: 10.35405/OXIPO.2021.2.65
--

A tanulmányban a különböző kriminálpedagógiai elméleteket a javítóintézeti nevelésre vonatkoztatva vizsgáljuk. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 15. § (5) bekezdése szerint a javítóintézeti nevelés a gyermekvédelmi jelzőrendszer része. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési eljárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 344. §-a deklarálja a javítóintézeti nevelés célját, miszerint az intézkedés végrehajtása során elő kell segíteni a fiatalkorú társadalmi beilleszkedését, aminek érdekében szükségszerű enyhíteni a beilleszkedési zavarait, rendezni pszichés állapotát, növelni iskolázottságát, illetve elfogadtatni az alapvető erkölcsi normákat, továbbá elősegíteni az egészséges életmód kialakítását.

Ez alapján látható, hogy a javítóintézetek elsődleges célja az, hogy a fiatalkorút hozzásegítse az erkölcsös magatartás gyakorlásához, a társadalomba való reintegrációhoz, tehát nem büntetésről beszélünk, hanem sokkal inkább korrekcióról, illetve terciér prevencióról, mivel az elsődleges cél az, hogy a fiatalkorú ne kövessen el újabb bűncselekményt. Ebből adódóan a javítóintézeti nevelés egyszerre végez preventív és korrekatív tevékenységet.

A növendékekkel foglalkozó szakemberek saját területük kompetenciáira támaszkodva közösen végzik a komplex nevelési feladatokat, amihez elengedhetetlenül

fontosak többek között a kriminálpedagógiai ismeretek.

A kriminálpedagógia a pedagógia egy részterülete, ami a bűnelkövetők zárt intézeti nevelésével foglalkozik. A kriminálpedagógia egyik fontos alapját a kriminológiai kutatások képezik, amiken keresztül megfogalmazódnak a nevelési programok (Korinek és Lévay, 2006). A kriminálpedagógia nem függetleníthető más társtudományoktól, azoknak a rendszerében fogalmazódnak meg a nevelési elvek. Ilyen társtudomány a pedagógia azon belül az általános pedagógia, szociálpedagógia, gyógypedagógia, továbbá a pszichológia azon belül a szociálpszichológia, illetve szociológia és kriminológia (Ruzsonyi, 2006). Ezeket alapul véve láthatóvá válik, hogy a kriminálpedagógiát egy multidiszciplináris térben szükséges értelmeznünk. A továbbiakban áttekintésre kerülnek azok a nevelésemleletek, amik a kriminálpedagógia részét képezik, illetve kifejtésre kerül, hogy a kriminálpedagógia alapelvei hogyan jelennek meg a javítóintézeti nevelés struktúrájában, végül szeretném bemutatni a jelenleg folyamatban lévő kutatásunk hátterét, ami a javítóintézeti nevelés folyamatára fókuszál.

A javítóintézeti nevelés során alkalmazható kriminálpedagógiai elméletek

A javítóintézeti nevelés eredményes végrehajtásával kapcsolatban több elméleti megközelítés született. Volentics

(1996) modellje elsődlegesen pszichológiai megalapozottságú, amely a szükségletekre orientált. Volentic (1996) szerint a zárt intézetnek a következő szükségletekből célszerű kiindulnia: mentálhigiénés, szociális jellegű, egészségügyi, illetve nevelési-oktatási szükségletek. Szerinte az intézeti nevelés célja, hogy kialakítsák az igényt ezekre a szükségletekre, illetve diszfunkció esetén korrigálják azt. A komplex fejlesztés során a különböző részterületekhez problémaprofil elkészítését javasolja, amely lehetőséget nyújt arra, hogy minden növendék esetén a nevelés az egyéni szükségletekre fókuszáljon (Volentic, 1996). A szerző a javítóintézeti reszocializáció eredményességének érdekében kutatására alapozva további javaslatokat fogalmazott meg, amelyek a következők: kulturáltsági szint emelése, a szocializációs folyamat hiányosságainak pótlása, munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztés, viselkedés-magatartás formálása, érzelmi élet fejlesztése, „erkölcsi struktúrák” javítása, családi és baráti kapcsolatok rendezése, formálása. Volentic (1994) kiemeli az egyéniesítés fontosságát, mivel csak a személyre szabott nevelési terv tudja biztosítani a fiatal számára azt, hogy a személyisége pozitív irányba változzon (Volentic, 1994).

Ruzsonyi (2008) szerint a zárt intézetben megvalósuló kriminálpedagógiai nevelés nem cél, hanem a cél eléréséhez szükséges eszköz. A nevelési közeg külső kényszer eredményeként alakul ki, és az érintettek bizonyos jogainak korlátozása

mellett zajlik. Ruzsonyi (2008) szerint a cél – aminek eszköze a nevelés – a konstruktív életvezetés megalapozása kriminális magatartást tanúsító bűnelkövetők körében (Ruzsonyi, 2008). A pedagógiai személyiségfejlesztési felfogását a Bábosik (1987) által kidolgozott rendszerre és a Maslow (1970) szükséglet-hierarchiai biztonság és szeretet szükségletekre, illetve a megismerő-szociális kompetenciára alapozza. Szerinte szükségszerű, hogy a korrektív nevelés során a kognitív és szociális készségeket együtt fejlesszék. Ruzsonyi (2002) szerint egyes területek formálására pedagógiai megközelítésből bármely zárt intézetben lehetőség van. A kognitív-szociális kompetenciák részét képezik a konfliktuskezelés és a praktikus életismeretek átadása. Ezek mellett Volenticshoz (1994) hasonlóan további nevelési részterületeket jelöl meg, amelyek a következők: helyes szokások kialakítása, példakép formálása, egészséges életmódra való igény kialakítása, biztonságra-elfogadásra való igény kialakítása, készségek fejlesztése, ismeretek közvetítése (Ruzsonyi, 2002).

A továbbiakban ismertetésre kerül Bronfenbrenner (1992) modellje, ami a javítóintézeti növendékek szocializációs folyamatára is vonatkoztatható. Bronfenbrenner (1992) ökológiai modelljében tekintettel a szocializációs folyamatra négy rendszert különböztet meg, amelyek a következők: mikro-, mezo-, exo-, és makrorendszer. A modell alapján az egyén és a környezete egy rendszerben működik, amelyben a különböző szintek egymásra

épülnek. „Az első a mikrorendszer, amely magában foglalja a gyereket és az őt körülvevő közvetlen környezetet. ... A mezorendszer két vagy több további szintér megjelenését jelenti a gyerek életében, amiben fejlődik a személyisége, aktivitása. Ilyen szintér a bölcsőde, óvoda, iskola, ami egyben a másodlagos szocializáció szintereként, hatással van a mikrorendszer működésére és viszont.” (Rákó, 2014, 23.). Az exorendszert alkotják azok az intézmények, amelyek a gyermek mindennapi életére, fejlődésére indirekt módon hatnak. A makrorendszer alatt a világ működését meghatározó meggyőződéseket, elképzeléseket értjük. Ezek alapján töltik be az emberek a társadalmi szerepeket, illetve fogadják el az alapvető társadalmi normákat (N. Kollár és Szabó, 2004).

Bronfenbrenner modellje a gyermekotthonok mellett vonatkoztatható a javítóintézetekre is. A mikrorendszer esetében a nevelő és a növendék kapcsolatára, a napirendre, a csoportlégkörre. Ezen a szinten jelentős még a csoporttársakkal való kapcsolat minősége. A mezorendszer esetében az iskola és a munkafoglalkoztatási közösségre, szabadidős tevékenységekre vonatkoztatható. Az exorendszer esetében az intézmény intézményekkel meglévő kapcsolatára, illetve ide tartozik minden olyan személy, aki foglalkozik a növendékekkel. Végül a makrorendszer esetében a beavatkozási eszközökre és intézményi szabályokra vonatkoztatva. Ehhez a szinthez tartoznak a

nevelési módszerek, terápiás és csoportterápiás foglalkozások. Ide tartoznak az intézmény működését meghatározó törvények is (Rákó, 2014).

A kriminálpedagógiai alapelvek érvényesülése a javítóintézeti nevelés struktúrájában

A következőkben annak érdekében, hogy átláthatóbbá váljon a javítóintézeti nevelés rendszere, röviden áttekintésre kerül a javítóintézet jogi háttere. A javítóintézeti nevelés a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 108.§ (1) bekezdés alapján bírói intézkedésnek felel meg. A törvény alapján a bíróság a fiatalok eredményes nevelése érdekében rendeli el, amely időtartama minimum egy, maximum négy év. A javítóintézeti nevelési időtartam felénél, de legalább egy év után a bíróság dönthet az ideiglenes elbocsátásról.

A Gyvt. külön fejezetben rendelkezik a javítóintézeti nevelésről és ellátásról. A Gyvt. 66/M. § (1) – (3) bekezdése alapján az intézetek teljes körű ellátást biztosítanak a növendékek számára, és ellátják a fiatalok gondozását, nevelését, felügyeletét, továbbá az oktatásával, képzésével és munkafoglalkoztatásával kapcsolatos feladatokat. Az ellátását legfeljebb tizenkét fős csoportokban kell biztosítani (Gyvt. 66/M. § (1) – (3) bekezdés). Ugyan ezen törvény 66/N. § (1) bekezdése alapján a javítóintézet szervezeti felépítését és működési rendjét a szervezeti és

működési szabályzat határozza meg. A Gyvt. 66/O. § (1) – (4) bekezdés szerint a javítóintézeti tanács javaslatot tesz az igazgatónak a fiatalkorú zárt jellegű intézeti részlegben történő elhelyezésére, annak mellőzésére, megszüntetésére, vagy meghosszabbítására, illetve javaslatot tesz a fiatalkorú utógondozó részlegben való elhelyezésének engedélyezésére vagy annak elutasítására, továbbá javaslatot tesz a büntetés-végrehajtási bírónak a fiatalkorú ideiglenes elbocsátására vagy annak mellőzésére. A javítóintézeti utógondozást azok vehetik igénybe, akik a családjukba valamilyen oknál fogva nem térhetnek vissza, és az elbocsátás idejére nem sikerült számukra lakhatást és megélhetést teremteni, illetve ha a megkezdett tanulmányaikat a javítóintézetben belül szeretnék befejezni (D1). A Gyvt. 66/Q. § alapján a növendék az utógondozói részlegben a tanulmányainak befejezéséig, vagy élethelyzetének rendeződéséig, de legfeljebb 24. életévének betöltéséig maradhat.

Az előző fejezetben bemutatott javítóintézeti nevelésre kidolgozott modellek után a következőkben áttekintjük a javítóintézetek működését és pedagógiai programját. A javítóintézetek pedagógiai programja egységes szakmai szttenderekre épül, amit 2015-ben egy szakmai munkacsoport dolgozott ki. A következőkben a „Társadalmi Megújulás Operatív Program Javítóintézeti ellátás biztosítása fiúk részére a Dunántúlon” című projekt keretében készült szakmai szttenderdek mutatjuk be (D2, D3, D4, D5). Az

intézetek a fiatalkorúak befogadása után többszintű ellátást biztosítanak számukra. Biztosítják a lakhatást 12-16 és 16-21 éves korcsoportbontásban. A tárgyi feltételt tekintve minden csoportnak külön biztosított a háló- és tanulószoba, közös nappali és fürdőszoba, továbbá az intézetek rendelkeznek többek között orvosi szobával, könyvtárral, szakköri helyiséggel, tornateremmel, sportpályával, terápiás csoportszobával.

Az alapvető szükségletek vonatkozásában biztosított számukra a napi ötszöri étkezés, évszaknak megfelelő ruházat, tisztálkodási eszközök, zsebpénz, illetve orvosi ellátás. A növendékek kapcsolatot tarthatnak a hozzátartozóikkal, védőjükkel, a pártfogó felügyelővel. A kapcsolattartás megvalósulhat látogatás, levelezés, csomagküldés, telefonbeszélgetés által.

A javítóintézet alapfeladata, hogy biztosítsa a bekerülő növendékek reszocializációját, ami alatt azt értjük, hogy igyekeznek megteremteni azokat a feltételeket és biztosítani azokat a körülményeket, amik hozzájárulnak a növendék társadalmi kirekesztődésének megszüntetéséhez. Alapvetően a nevelés módját két alapelvre fektetik le: a gyermeki jogok érvényre juttatására és egyénre szabott személyiségfejlesztésre. A pedagógiai folyamat – Volentics (1994) és Ruzsonyi (2002) által is kidolgozott – hét területre terjed ki, amelyek a következők: kulturális szint emelése elsődlegesen oktatás segítségével; szocializációs folyamat diszfunkcióinak korrigálása, hiányosságok

pótlása elsődlegesen életmód, életrend kialakításán keresztül. A munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése elsődlegesen munkafoglalkoztatás, szakmai oktatás, önkontroll fejlesztésének segítségével; viselkedés formálása elsősorban terápia, tréning, napi csoportfoglalkozások által; érzelmi élet fejlesztése elsősorban szorongások kezelésével, reális énkép kialakításával, szabadidő hasznos felhasználásával, nevelőkkel és társakkal kialakított kapcsolatokkal. Az erkölcsi fejlődés elősegítése leginkább tevékenységek rendszeres értékelésével, továbbá testi nevelés és egészséges életmód kialakítása sportfoglalkozások, és helyes életmód kialakítása által. A nevelés folyamatában törekednek a konstruktív életvezetés kialakítására. Ez alatt azt értjük, hogy olyan életvitelt igyekeznek kialakítani, amely szociálisan és az egyén szempontjából is értékes. Ezeket a tevékenységformákat a pozitív megerősítéssel rögzítik a növendékekben.

A javítóintézeti nevelés fontos eszköze az oktatási tevékenység. Az oktatás során igyekeznek a hiányzó ismereteket pótolni, tanulás iránti motivációt felkelteni, érdeklődési kört szélesíteni. Jellemző, hogy a fiatalok hosszú iskolahagyás után kerülnek újra az iskolapadba, tudásuk sokszor nem adekvát a bizonyítványban szereplő eredményeknek, alacsony a tanulás iránti motivációjuk, írás, olvasási, számolási nehézségekkel küzdenek, saját képességeiket általában alulértékelik. A növendékek differenciált oktatásban részesülnek.

A meglévő tudást gyógypedagógus segítségével mérik fel, és egyéni oktatási tervet készítenek számukra, továbbá a növendékek fejlődésével kapcsolatban rendszeresen konzultálnak az érintett szakemberekkel. Az intézeteknek nagyon fontos feladata a munkafoglalkoztatás, a munkavégzéshez szükséges tudás átadása, hozzásegítés szakma megszerzéséhez, tehát a munkaerőpiacon történő elhelyezkedés esélyeinek növelése.

A javítóintézetek biztosítanak intézményen belüli, illetve intézményen kívüli munkafoglalkoztatást, amiért a növendékek díjazásban részesülnek. Az oktatáson és a munkafoglalkoztatáson kívül fontos a rekreációs lehetőségek biztosítása. Jellemző a növendékekre, hogy szabadidejüket nem tudják hasznosan tölteni, mivel a szabadidős tevékenységekkel kapcsolatban kevés ismerettel rendelkeznek, ezért az intézeteknek egyik alapvető feladata, hogy olyan rekreációs tevékenységekkel ismertessék meg a fiatalokat, amiket az intézet után is szívesen végeznek.

Mindezek alapján elmondhatjuk, hogy a javítóintézet semmiképp sem büntető jellegű, hanem teljes mértékben a növendék fejlődését, társadalmi reintegrációját szolgálja (D2, D3, D4, D5). Magyarországon minden intézmény ezen protokoll alapján működik. A fentiekből kifolyólag látható, hogy Volentics (1994, 1996), illetve Ruzsonyi (2002, 2008) által megfogalmazott nevelési, fejlesztési területek, célok egyaránt megjelennek a javítóintézeti nevelés szakmai programjában.

A továbbiakban az 1. táblázat segítségével tekintjük át azt, hogy a pedagógiai folyamat hét területéhez hogyan tudnak kapcsolódni a növendékek nevelésével foglalkozó különböző szakemberek.

1. táblázat: A pedagógiai folyamat hét területe a növendékek nevelését végző szakemberekre vonatkoztatva. Forrás: a Szerző

Feladat	Nevelő, gyermekfelügyelő	Iskolai tanár	Szakoktató	Pszichológus
Kulturáltsági szint emelése	tanulási tevékenység segítése, közművelődési foglalkozás tartása	a korai iskolai lemorzsolódás következtében keletkezett hiányosságok pótlása az egyéni szükségletekre fókuszálva	az adott foglalkozáshoz kapcsolódó ismeretek bővítése	együttműködés a nevelőkkel, tanárokkal, oktatókkal
Diszfunkciók korrigálása	a napirend szigorú megtartása során hozzájárulás az életmód, életvitel rendezett kialakításához	motiváció kialakítása a tanuláshoz, fejlődéshez elsődlegesen a generációs sajátosságok függvényében	a munkavégzés során megfelelő magatartásforma kialakítása, megtartása	énkép, önismeret fejlesztése; helyes életvitel kialakítása egyénre orientáltan
Munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése	a napirend során felmerülő mindennapi munkavégzés során a motiváltság kialakítása; a rend, tisztaság iránti igény kialakítása	pontosság, szabálykövetés kialakítása a feladatok megoldása során	munkavégzéssel kapcsolatos kompetenciák fejlesztése a tevékenységek szakszerű elvégzése során	foglalkozással kapcsolatos jövőkép kialakítása
Viselkedés formálása	tematikus tréningek által (empátianövelés, kommunikációs készségek fejlesztése stb.); a napi tevékenységek során magatartáskontroll; házirend betartatása; a szabályok jelentőségének megértetése, adaptálása	az iskola házirendjének betartatása, a szabályok jelentőségének megértetése, adaptálása	tanműhelyi szabályok betartatása; a szabályok jelentőségének, megértetése, adaptálása	viselkedés okainak feltárása, egyénre orientált korrekció; nevelőtársak informálása, tanácsadása
Érzelmi élet fejlesztése	személyes kapcsolat kialakítása; önismeret fejlesztésére irányuló csoportos és egyéni foglalkozások; szabadidő hasznos eltöltésével kapcsolatos kompetenciák átadása	személyes kapcsolat kialakítása; érzelmi bevonódás kialakítása az egyes tantárgyakhoz kapcsolódóan	személyes kapcsolat kialakítása; érzelmi bevonódás az egyes alkotási folyamatokba	személyes kapcsolat kialakítása; szorongás enyhítése; énkép formálása
Erkölcsei fejlődés elősegítése	folyamatos erkölcsi iránymutatás a napi tevékenységek során; pozitív visszacsatolás	folyamatos erkölcsi iránymutatás az órai tevékenységek során; pozitív visszacsatolás	folyamatos erkölcsi iránymutatás a munka során; pozitív visszacsatolás	folyamatos erkölcsi iránymutatás az egyéni esetkezelések során; pozitív visszacsatolás
Testi nevelés és egészséges életmód kialakítása	egészséges életmódra nevelés a napi tevékenységek és csoportfoglalkozás során; prevenció programok; a napirendi sporttevékenység hatékony és változatos kihasználása	egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretátadás, prevenció	a munkatevékenység, mint a lelki egészség része	mentálhigiénés segítségnyújtás a lelki egészség vonatkozásában

Az 1. táblázatban láthatjuk, hogy a szakemberek feladatköre valamennyi területre kiterjed, a különböző feladatok fedhetik egymást, illetve számos más tevékenységekkel kiegészülnek. A pedagógusok elsődlegesen csoportszinten végzik a feladatokat, míg a pszichológus számára leginkább az egyéni esetkezelés útján valósulnak meg a nevelési célok.

Felmerül a kérdés, hogy milyen eredményeket tud felmutatni a javítóintézet, mi történik az elbocsájtás után. Az utánkövetésnek számos nehézsége van, mivel a javítóintézet „nem hagy nyomot” maga után. Ideiglenes elbocsátás esetén a növendék pártfogás alatt áll, de amint letelik az ideiglenes elbocsátás tartalma, a fiatal kikerül a látókörből. Hatvani Erzsébet és Papházi Tibor (2003) szerint a javítóintézet utáni életutak sokszínűek lehetnek, de mégis tipizálhatóak. Konkrét típusneveket nem fogalmaznak meg, de háromféle utóéletet különböztetnek meg és írnak le. Az első típus azon volt növendékek csoportja, akiknek az élete pozitív irányt vett fel, sikeresen reintegrálódtak, illetve voltak, akik mobilizálódtak is. A második típusba azok tartoznak, akik nem lettek visszaesők, de életükben számos nehézség van jelen. A harmadik típusba pedig azok a volt növendékek tartoznak, akik visszaesők lettek tehát újabb bűncselekményt követtek el (Hatvani és Papházi, 2003).

A javítóintézetekben dolgozó szakemberek növendékközpontú tevékenységük során igyekeznek biztosítani a reinteg-

rációt, illetve növelni a mobilizációs esélyeket. A nevelés és a napi tevékenységes során olyan alternatívákat nyújtanak a fiataloknak, amik a többség esetében az addigi életük során nem volt jelen, de a szocializáció szempontjából elengedhetetlenül fontosak.

A javítóintézeti nevelés folyamatát vizsgáló kutatás háttere

A kutatásunk az EMMI Debreceni Javítóintézetében fog megvalósulni. A kutatás során kvalitatív (félleg strukturált interjú) és kvantitatív (dokumentumelemzés) módszerekkel igyekszünk vizsgálni a javítóintézeti nevelés eredményességét, egyrészt a növendékek tapasztalatai, másrészt a nevelők, tanárok, pszichológus tapasztalatai, harmadrészt a növendékek dokumentumai alapján. A kutatás fő célja, hogy a növendékek intézetben töltött éveit olyan módon vizsgáljuk, ami alapján mérni, és tipizálni tudjuk a nevelés hatékonyságát. Ennek érdekében elemezzük a növendékeket saját meglátásuk, és nevelőik szempontja alapján. A növendékek esetén a minta 13 fő javítóintézeti növendék, akik legalább egy éve intézeti nevelésben részesülnek, és betöltötték 16. életévüket. A nevelők esetén nyolc fő javítóintézeti nevelő (ebből két fő befogadó csoportnevelő), a tanárok, szakoktatók vonatkozásában három fő javítóintézeti tanár, és egy fő tanműhely oktató, továbbá egy fő pszichológus.

A kutatási kérdések a következők:

1. Milyen jellemzőkkel rendelkeznek a növendékek, amikor az intézetbe kerülnek, különös tekintettel a mindennapi életvitelre, tanulásra, magatartásra, pszichés állapotra, személyiségre, munkához való hozzáállásra vonatkoztatva?
2. Mik a legfőbb nehézségek a nevelési folyamat során? Hogyan kezelik ezeket a különböző szakemberek?
3. Minimum egy év javítóintézeti nevelés után, milyen változások következnek be a mindennapi életvitelre vonatkozóan?
4. Minimum egy év javítóintézeti nevelés után, milyen változások következnek be a tanulásra, munkára vonatkozóan?
5. Minimum egy év javítóintézeti nevelés után, milyen változások következnek be a pszichés állapotra, és személyiségre vonatkozóan?
6. Minimum egy év javítóintézeti nevelés után, milyen jövőbeli kilátásokat látnak a szakemberek és a növendékek?
7. Milyen módszerekkel érik el a változást a különböző szakemberek?

A dokumentumelemzés tekintetében minden növendék esetén háromhavonta van felülvizsgálat, ebből kifolyólag a növendék-minta fejenként rendelkezik legalább négy felülvizsgálattal, így minimum összesen 60 felülvizsgálati dokumentum kerül áttekintésre a következő szempontok alapján: nevelő meglátásai, célkitűzés; iskola meglátása, célkitűzés; szakoktató meglátásai, célkitűzés; pszichológus

meglátásai, célkitűzés; egészségügyi részleg meglátásai, célkitűzés.

A szakemberek leírásai alapján elsődlegesen a legkorábbi és legutóbbi leírás vonatkozásában vizsgáljuk a növendék-minta változásait, hogy pozitív, negatív vagy stagnál, történt-e fejlődés, vagy visszafejlődés, illetve milyen területeken. Áttekintésre kerül a személyi lap, ami tartalmazza a jutalmakat, büntetéseket. Ez esetben a jutalmak és büntetések alakulásának számát, és időbeli eloszlását vesszük figyelembe.

Irodalom

- Maslow, A. (1970): *Motivation and Personality (2nd edition)*. New York: Harper and Row.
- Bábosik István (1987): *Jellemformálás és jellemfejlődés*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Bronfenbrenner, U. (1992): Ecological systems theory. In Vasta, R. (Ed.), *Six theories of child development: Revised formulations and current issues*. Jessica Kingsley Publishers, London. 187-249.
- Hatvani E. és Papházi T. (2003): A javítóintézet utáni életutak. *Kapocs*, 2. 5. 56-68.
- Korinek L. és Lévay M. (2006): A kriminológia fogalma, feladata, kutatási területe. In: Gönczöl K., Kerecsi K., Korinek L. és Lévay M. (szerk.): *Kriminológia – Szakkriminológia*. Complex Kiadó, Budapest.
- N. Kollár K. és Szabó É. (2004): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest.

- Rákó E. (2014): *Gyermekvédelmi intézményekben elhelyezett gyerekek életkörülményei*. Belvedere Meridionale, Szeged.
- Ruzsonyi P. (2002): Karakteresen eltérő kezelési formák a fiatalok fogvatartottak körében. *Börtönügyi Szemle*, 21. 2. 23-52.
- Ruzsonyi P. (2006): A kriminálpedagógia lehetősége a börtönadaptáció és a társadalmi integrálódás érdekében. *Börtönügyi Szemle*, 25. 2. 21-33.
- Ruzsonyi P. (2008): Kriminálpedagógiai útkeresés a fiatalok fogvatartottak szabadságvesztés- büntetésének végrehajtásában. *Börtönügyi Szemle*, 27. 4. 14-32.
- Volentics A. (1994): Elképzelések a fiatalok zárt intézeti neveltek reszocializációs gondozásának korszerűsítéséről. In: Gönczöl K. (szerk.): *Büntetőpolitika, bűnmegelőzés*, ELTE Szociológiai Intézet Szociálpolitikai Tanszéke, Budapest. 151-169.
- Volentics A. (1996): *Gyermekvédelem és reszocializáció*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Jogszabályok

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

Dokumentumok

- D1: Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni Javítóintézete és Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni Javítóintézete Nagykanizsai Telephelye, *Szakmai Program* 2018. Letöltés: 2018.11.02. Web: http://www.dji.hu/Szakmai_tev/dokumentum/SZAKMAI_PROGRAM_2018.pdf
- D2: *Bevezető gondolatok a javítóintézeti nevelés tanulóiraiboz*. Letöltés: 2017.12.10. Web: http://www.dji.hu/Szakmai_tev/Standardizalas_dokumentumai/1_A_javitointezetek_egyuttmukodese.pdf
- D3: Hatvani E., Juhász P. és Zámboi T.: *A bűnmegelőzés és bűnismétlés megelőzését szolgáló szakmai tevékenységek, tartalmak, ismert/ bevált jó gyakorlatok hasznosítása és a javító-intézetben történő alkalmazásnak elemző vizsgálata (elaterelés, jóvátétel). A vizsgálat eredmény ismeretében a lehetséges fejlesztési irányok, az ehhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meghatározása, a szükségesnek ítélt jogszabály módosítások megfogalmazása*. Letöltés: 2017.12.10. Web: http://www.dji.hu/Szakmai_tev/Standardizalas_dokumentumai/4_A_kriminalizalodas_megelozesere_szolgalo_20javaslatok_es_feltetelek_javitointezetben.pdf (2017.12.10)
- D4: Antal G., Hegedűs S., Puskás P., Szabó P. és Szim A.: *A szakmai program egyéni szintre történő lebontásához, egyéni szinten történő megvalósításához és értékeléséhez szükséges tevékenységrendszer kidolgozása és adminisztrációs kereteinek meghatározása*

tározása. Letöltés 2017.12.10. Web: http://www.dji.hu/Szakmai_tev/Standardizalas_dokumentumai/8_A_szakmai_program_vegrehajtashoz_szukseges_dokumentumrendszer.pdf

D5: Antal G., Hegedűs S., Puskás P., Szabó P. és Szim A.: *A javítóintézeti feladatellátás szakmai folyamatainak beazonosítása, leírása folyamatában történő megjelenítése, protokolljainak, tevékenység admi-*

nisztrációjának kidolgozása, az e tevékenységekre alapozott esetleges jogszabály módosítási javaslatok megfogalmazása, mindezeknek a standardizációs anyagban történő rögzítése. Letöltés 2017.12.10. Web: http://www.dji.hu/Szakmai_tev/Standardizalas_dokumentumai/9_A_javito_intezeti_szakmai_tevékenyseg_standardjai.pdf